

**การจัดการเรียนรู้โดยใช้ธรรมสาส์นเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
วิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
Learning Management By Using Dhammasagajsa For Deverlopment
Buddhist Subject of The 6th Primmary Students**

พระภาสกร พุทธสรโณ (จันทร์เทศ)¹ ชาวล ศิริวัฒน์² นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ³
PharPhassagorn Phuttasarako (Chanthet), Chaval Siriwat, Niwes Wongsuwan

บทคัดย่อ (Abstract)

วิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้โดยใช้ธรรมสาส์นเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสุทธจินดา นครราชสีมา เป็นการวิจัยเชิงทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Research) มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ธรรมสาส์นในรายวิชาพระพุทธศาสนา 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนในรายวิชาพระพุทธศาสนาที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ธรรมสาส์น ใช้วิจัยแบบหนึ่งกลุ่มทดลองก่อนเรียนและหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียน 48 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้พระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนรู้แบบธรรมสาส์น จำนวน 30 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการเรียนรู้การสอนในรายวิชาพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องพุทธประวัติและชาดก โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมสาส์น พบว่า ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนมากขึ้น เพราะผู้เรียนได้สนทนา สอบถามในเรื่อง หรือมุมมองที่ตนเองสนใจ ซึ่งนับว่าเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง ในระหว่างที่ทำการเรียนการสอน ผู้สอนได้สร้างกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทศนคติ ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง มีครูเป็นโค้ชคอยให้คำปรึกษา ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ และอธิบายโดยอยู่บนพื้นฐานของหลักการและเหตุผล 2. ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน

Received: 2021-09-16 **Revised:** 2021-10-12 **Accepted:** 2021-10-27

¹ สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Department of Social Studies Teaching, Faculty of Education, Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail: sairoong.bub@mcu.ac.th

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

³ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

เรียนและหลังเรียนในรายวิชาพระพุทธศาสนาที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ธรรมสากัจฉา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสุทธจินดา นครราชสีมา คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 10.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 2.601 คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 24.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 2.753 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าหลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ (Keywords): การจัดการเรียนรู้; ธรรมสากัจฉา; ผลสัมฤทธิ์

Abstract

The research was learning management by using Dhammasagajsa for Development Buddhist Subject of the 6th Primary Students Sutthajinda School Nakornratchasima..It was Pre-Experimental Research. The objectives were, 1) To study learning management by using Dhammasagajsa for Buddhist Subject. 2) To compare the achievement from pretest and posttest on Buddhist subject as learning management by using Dhammasagajsa pretest and posttest. The example group was used for this research as follow by the 6th Primary Students 1 classroom amount 48 students by using Purposive Sampling. The Implements for this research was as lesson plan for Buddhist subject unit 2 and achievement test learning management by Dhammasagajsa number 30 items. The results of such research were found that 1) Result from learning Buddhist subject on group of social studies religion and cultural. Unit 2 for Buddha's story and jataka by learning management by Dhammasagajsa. It had found that learners got their development knowledge understanding in more matter. Because learners ask for substance or interesting case then regarded been really child center among teaching then teachers gave them chance for discussing activity mean let them to know analyze and explain base on cause and effect. 2) Result from comparing pretest and posttest by using Buddhist subject for learning management by Dhammasagajsa of the 6th Primary Students Sutthajinda School Nakornratchasima. The point s average as ($\bar{X}$) = 10.79 for standard deviation as (S.D.) 2.601, then posttest point as ($\bar{X}$) = 24.69, for standard deviation as (S.D.) 2.753. Then when compare learning comparing achievement for pretest and found that posttest higher than pretest by significant statistics as level .05 along by hypodensity set.

Keyword: Management; Dharma Conversation; Achievement

บทนำ (Introduction)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้สถานศึกษาจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ซึ่งสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมก็เป็นหนึ่งในกลุ่มสาระเหล่านั้น ที่จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในรายวิชาต่างๆ หนึ่งในนั้นคือรายวิชาพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นวิชาที่สอนให้นักเรียนมีศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานข้อที่หนึ่ง คือ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ภูมิทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อธิบายถึงแนวการจัดการศึกษา มาตราที่ 23 ข้อที่ 3 ผู้เรียนต้องมีความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา เพื่อพัฒนาตนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และมีความสุขซึ่งสอดคล้องกับหลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ข้อที่ 2 ยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทยพัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่รับผิชอบต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม ฉะนั้นการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาพระพุทธศาสนาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้นำไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของสาระการเรียนรู้ จุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมถึงนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ แนวทางการจัดการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและหลักการสำคัญของแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติบนพื้นฐาน “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” หรือการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Center) (ราชกิจจานุเบกษา, 2542)

จากประเด็นดังกล่าวการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาพระพุทธศาสนาในปัจจุบันนี้ ครูยังทำหน้าที่เป็นผู้สอนนักเรียนเป็นผู้รับฟัง เป็นการสอนที่มีลักษณะแบบการสื่อสารทางเดียว (One-way Communication) นักเรียนอาจมีการสนทนาตอบโต้กับครูบ้างแต่ก็อยู่ภายใต้การควบคุมของครู ครูเป็นเจ้าของการจัดการเรียนรู้โดยที่นักเรียนไม่ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการนั้นเลย จึงทำให้นักเรียนไม่สามารถคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาเองได้ รวมถึงความคิดสร้างสรรค์ที่ถูกจำกัดให้อยู่ในกรอบของเนื้อหา สาระการเรียนรู้ที่ครูกำหนดให้ ไม่สามารถคิดต่อยอดความรู้ใหม่ๆ ได้ ครูจึงต้องเปลี่ยนบทบาทของครู และรูปแบบการสอนใหม่เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

โรงเรียนวัดสุทธจินดา เป็นโรงเรียนการกุศลเอกชน ซึ่งผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้สอนวิชาพระพุทธศาสนาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ห้องเรียนจำนวน 1 ห้องเรียน คือ ประถมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2563 ในขณะที่ผู้วิจัยได้ทำการสอนอยู่นั้นก็ได้สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นเรียนเสมอ ผู้วิจัยได้พบปัญหาในระหว่างนั้นคือ นักเรียนไม่ค่อยสนใจฟัง ผู้บรรยายผู้วิจัยต้องคอยกระตุ้นเตือนอยู่หลายครั้ง จึงทำให้เสียเวลาทั้งครูและนักเรียน เนื้อหาสาระที่ ควรรู้ก็ถูกจำกัดลง เนื่องจากนักเรียนให้ความสนใจเรื่องอื่นนอกเหนือจากการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา เช่น การพูดคุยเกี่ยวกับการ์ตูน เล่นโทรศัพท์มือถือ และงานของวิชาอื่นๆ เป็นต้น ส่งผลให้ให้คะแนนสอบปลายภาค ลดลง ผู้วิจัยจึงได้ทบทวนบทบาทของตนเองและรูปแบบวิธีการสอนเสียใหม่ โดยลดการบรรยายและ มอบหมายให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ส่วนผู้วิจัยนั้นเป็นเพียงแค่ผู้อำนวยความสะดวก คอยสร้างบรรยากาศให้นักเรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้ด้วยตนเอง แต่นั่นก็ไม่เพียงพอที่จะพัฒนาศักยภาพ นักเรียนอย่างเต็มที่ผู้วิจัยเห็นว่าจะต้องมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ดีกว่านี้ และพุทธวิธีการสอนก็เป็นวิธีแห่งปัญญา คือ การเป็นอิสระในการใช้ความคิด ชักถามโต้ตอบสืบเสาะค้นหาความจริงต่าง ๆ จนมีความรู้ความเข้าใจขึ้นในตน

วิธีสอนของพระพุทธเจ้า มีหลายรูปแบบ เช่น แบบสากัจฉา หรือสนทนา แบบบรรยายแบบตอบปัญหา แบบวางกฎข้อบังคับ ซึ่งผู้วิจัยสนใจศึกษาพุทธวิธีการสอนแบบสากัจฉาหรือสนทนา วิธีนี้น่าจะเป็นวิธีที่ทรงใช้บ่อยไม่น้อยกว่าวิธีใดๆ โดยเฉพาะในเมื่อผู้มาเฝ้าหรือทรงพบนั่น ยังไม่ได้เลื่อมใส ในพระศาสนา ยังไม่รู้ ไม่เข้าใจหลักธรรมในการสนทนาพระพุทธเจ้ามักจะทรงเป็นฝ่ายถาม นำคู่สนทนาเข้าสู่ความเข้าใจธรรมและความเลื่อมใสศรัทธาในที่สุด (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2556)

การสอนแบบสนทนา (สากัจฉา หรือธรรมสากัจฉา) เป็นวิธีที่ทรงใช้บ่อยที่สุด เป็นการสนทนาธรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การอภิปรายปัญหา การแสวงหาเหตุผล คิดค้น คัดค้าน หรือคล้อยตาม การปุจฉาวิสัชนา การไต่ถามที่ทางวิชาการ การซักถามและแก้ปัญหา พุทธวิธีสอนนี้ใช้กันมาแต่ครั้งพุทธกาลแล้ว การสอนแบบธรรมสากัจฉา เป็นการสอนเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิดแก้ปัญหา เป็นคนมีเหตุผล และช่วยให้ผู้เรียนได้แนวคิดทางธรรม และได้ฝึกฝนอย่างจริงจัง (สุนทรวิวัฒน์, 2538)

จากประเด็นปัญหาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จัดทำเรื่องดังกล่าวเพื่อให้ให้นักเรียนได้แสดงออกถึงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น ความสนใจใฝ่เรียนรู้ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การลงมือปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอนตามกระบวนการ การคิดวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อแก้ปัญหา การใช้ความคิด สร้างสรรค์เพื่อต่อยอดความรู้เดิมนำไปสู่ความรู้ใหม่ และการทำงานร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียนด้วยกันเป็นการปฏิสัมพันธ์ 2 ทาง (Two-way Communication) ส่งผลให้ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาที่ดีขึ้นด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ธรรมสากัจฉา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ธรรมสากัจฉาในรายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนในรายวิชาพระพุทธศาสนาที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ธรรมสากัจฉา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสุทธจินดา นครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Research) โดยใช้วิจัยแบบหนึ่งกลุ่มทดลองก่อนเรียน – หลังเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 48 คน ซึ่งประกอบด้วยเพศ อายุ สภาพทางครอบครัว ได้มาโดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามสภาพความเป็นจริง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ธรรมสากัจฉา ทั้งนี้ได้กำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 แผน 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้โดยใช้ธรรมสากัจฉาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสุทธจินดา นครราชสีมา จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนวัดสุทธจินดา นครราชสีมา จำนวน 48 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสุทธจินดา นครราชสีมา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียนจำนวน 48 คน ที่ได้มาแบบเจาะจง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้ ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และค่าความเบี่ยงเบน (S.D.) วิเคราะห์หาค่าคุณภาพของเครื่องมือ ตรงตามเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง IOC ความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ (Reliability) และ วิเคราะห์หาค่า t-test

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อนักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ธรรมสากัจฉาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพระพุทธศาสนาแล้ว ผู้วิจัยจึงนำผลมาดำเนินการโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองทั้งก่อนเรียนและหลังจากที่ได้เรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ธรรมสาส์กัจฉา
2. วิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อ่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (Excel) ซึ่งมีการหาค่าเฉลี่ย, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน, และค่า T-Test

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1 ผลการเรียนรู้การสอนในรายวิชาพระพุทธศาสนา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องพุทธประวัติและชาดก โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมสาส์กัจฉา พบว่า ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ในเนื้อหาวิชาที่เรียนมากขึ้น เพราะผู้เรียนได้สนทนา สอบถามในเรื่อง หรือมุมมองที่ตนเองสนใจ ซึ่งนับว่าเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง ในระหว่างที่ทำการเรียนการสอน ผู้สอนได้สร้างกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทศนคติ ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง มีครูเป็นโค้ชคอยให้คำปรึกษา ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ และอธิบายโดยอยู่บนพื้นฐานของหลักการและเหตุผล

2. ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนในรายวิชาพระพุทธศาสนาที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ธรรมสาส์กัจฉา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสุทธจินดา นครราชสีมา คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 10.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 2.601 คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 24.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 2.753 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ธรรมสาส์กัจฉาในรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสุทธจินดา นครราชสีมา หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้โดยใช้ธรรมสาส์กัจฉาเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสุทธจินดา นครราชสีมา สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะในการแก้ไขปัญหา รู้จักคิดวิเคราะห์ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความรู้ แสวงหาความรู้ คิดค้น คัดค้าน หักล้างหรือคล้อยตามด้วยการรับฟังประเด็นปัญหาในเนื้อหา เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่สมบูรณ์ ทำให้มีผลงานมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนสามารถบรรลุผลตามเป้าหมายของการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริงที่มีครูเป็นโค้ชคอยให้คำปรึกษา ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการคิด

วิเคราะห์ ถาม- ตอบอย่างมีเหตุและผล ทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ อภิชัย เหล่าพิเดช (2560) ที่กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องปัญหาทางสังคมของไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เรื่อง ปัญหาทางสังคมของไทยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และสอดคล้องกับ ภิมภา ลอยวิเวก (2561) ที่กล่าวว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมสภาจณาและเปรียบเทียบกับเกณฑ์พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการเชื่อมโยงและทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมสภาจณา สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้นสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ธรรมสภาจณานั้นเป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยนำหลักการทางพระพุทธศาสนามาบูรณาการใช้ในกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งการใช้ธรรมสภาจณานั้นเป็นการเปิดโอกาสระหว่างผู้สอน และผู้เรียนด้วยกันเองได้แสดงความคิดเห็น ทศนคติ สนทนา ถาม- ตอบ ทำให้ผู้อภิปรายได้ฝึกพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ และอธิบายโดยอยู่บนพื้นฐานของหลักการและเหตุผล

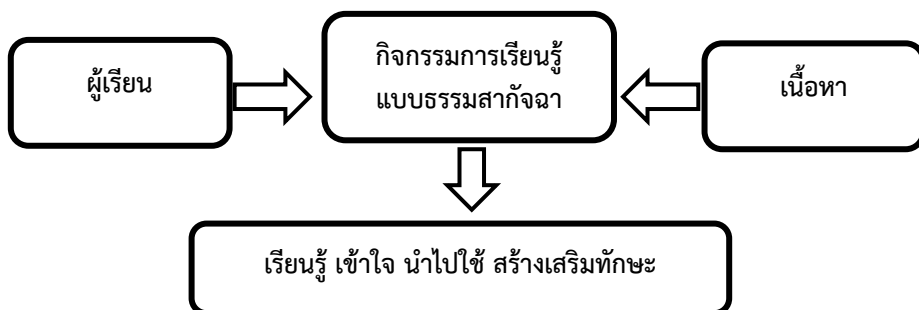
2. ผลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนในรายวิชาพระพุทธศาสนาที่จัดการเรียนรู้โดยใช้ธรรมสภาจณา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสุทธจินดา นครราชสีมา คะแนนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 10.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 2.601 คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 24.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 2.753 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ธรรมสภาจณาในรายวิชาพระพุทธศาสนา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสุทธจินดา นครราชสีมา หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Candella (1998) ที่ได้ศึกษาผลการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานกับการเรียนแบบบรรยาย ที่มีผลต่อคะแนนสอบแบบตัวเลือกของนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาผู้ช่วยพยาบาลชั้นปีที่ 2 จำนวน 73 คน ซึ่งลงทะเบียนเรียนในรายวิชาเดียวกันแต่อยู่คนละวิทยาเขต โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่เรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน และกลุ่มที่เรียนแบบบรรยายทั้งสองกลุ่มได้รับการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยข้อสอบชุดเดียวกัน 10 รายการ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาผู้ช่วยพยาบาลที่เรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานมีคะแนนสอบสูงกว่ากลุ่มที่เรียนแบบบรรยายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่จากการวัดความพึงพอใจต่อวิธีการเรียนทั้งสองแบบพบว่า กลุ่มที่เรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานมีความคิดเห็นว่าการเรียนสับสนมากกว่า ทั้งนี้ผลมาจากนักศึกษาผู้ช่วยพยาบาลไม่คุ้นเคยกับการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นฐานมาก่อน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุคนธ์ สินธพานนท์ (2560) ที่กล่าวว่านักเรียนมีความศรัทธาต่อพระพุทธศาสนา มีวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมี

นัยสำคัญ พฤติกรรมด้านการเรียน การทำงานกลุ่ม และ ความเป็นกัลยาณมิตร มีการพัฒนาขึ้นมากจากการประเมิน โดยตนเอง โดยเพื่อน และผู้สอน อย่างมีเหตุผล

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นจึงสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ธรรมสาส์กส่งผลให้นักเรียนที่เรียนในรายวิชาพระพุทธศาสนา หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องพุทธประวัติและชาดกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

องค์ความรู้จากการวิจัย (Research Knowledge)

ผลจากการศึกษาพบว่า องค์ความรู้จากการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ธรรมสาส์กเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดสุทธจินดา นครราชสีมา สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะในการแก้ไขปัญหา รู้จักคิดวิเคราะห์ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความรู้ แสวงหาความรู้ คิดค้น คัดค้าน หักล้างหรือคล้อยตามด้วยการรับฟังประเด็นปัญหาในเนื้อหา เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่สมบูรณ์ ทำให้มีผลงานมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนสามารถบรรลุผลตามเป้าหมายของการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้กำหนดไว้ ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริงที่มีครูเป็นโค้ชคอยให้คำปรึกษา ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ ถาม-ตอบอย่างมีเหตุและผล ทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนรู้ ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ธรรมสาส์ก ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนควรจัดเตรียมเนื้อหาที่จะทำการสอนให้ดีและครอบคลุมเนื้อหาสาระการเรียนรู้ เพื่อป้องกันความผิดพลาดในการสอน

1.2 ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางความคิดเห็น และได้สนทนา แลกเปลี่ยนในประเด็นต่างๆที่สนใจ

1.3 ควรจัดทำแบบทดสอบหรือแบบฝึกหัดให้มีความหลากหลาย

1.4 การจัดทำแบบวัดผลประเมินผลทางการเรียนนั้น ต้องวัดผลประเมินผลตามสภาพความเป็นจริง เพื่อเป็นการสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่อผู้เรียนที่ดีสืบต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ธรรมสากัจฉา ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น แล้วนำผลการเรียนมาเปรียบเทียบกันในแต่ละกลุ่มสาระว่า หลังจากใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ธรรมสากัจฉาแล้ว ผลสัมฤทธิ์มีความเหมือน หรือแตกต่างกันอย่างไร เป็นต้น

2.2 ควรนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ธรรมสากัจฉาไปเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับกระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ

2.3 ควรมีการศึกษาประเมินผลความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ธรรมสากัจฉาเพื่อเป็นการนำผลการประเมินมาเป็นแนวทางในการแก้ไข และพัฒนากระบวนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กัมภา ลอยวิเวก. (2561). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบธรรมสากัจฉาเรื่องระบบสมการเชิงเส้นสองตัวแปรที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะการเชื่อมโยงและทักษะการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุคนธ์ สินธพานนท์ . (2560). การใช้วิธีสอนแบบธรรมสากัจฉาเพื่อสร้างศรัทธาและวิธีคิดตามหลักพุทธธรรมแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุนน อมรวิวัฒน์. (2538). ความคิดและภูมิปัญญาไทย: ด้านการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิชัย เหล่าพิเดช. (2560). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ เรื่อง ปัญหาทางสังคมไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Candela, Lori L. (1988), *Problem-Based Learning versus Lecture : Effects on Multiple Choice Test Scores in Associate Degree Nursing Student*. Dissertation Abstracts International.

